

23 gener 2009

Vicenç Navarro

Catedràtic de Polítiques Públiques, Universitat Pompeu Fabra

Solbes està equivocat

La discussió sobre el finançament autonòmic a Espanya s'ha centrat fins fa poc en la distribució dels fons estatals entre les CC.AA., havent-se creat grans tensions entre elles que han estat aprofitades per les forces conservadores espanyoles per a fins electorals, presentant-se a si mateixes com les defensores de la unitat d'Espanya, unitat que, per cert, pocs qüestionen. Aquesta dreta també ha utilitzat aquestes tensions per animar la catalanofòbia, que es políticament rentable a diverses parts d'Espanya. Per aquest motiu el debat s'ha entrat fins ara en la distribució del pastís nacional ocultant que el problema major a Espanya és la grandària del pastís, que és enormement insuficient. Això explica que la lluita per la seva distribució sigui fins i tot més accentuada del que hauria de ser. La despesa pública, com a percentatge del PIB, és de les més baixes de la Unió Europea dels Quinze, el grup de països d'un nivell de desenvolupament econòmic semblant a l'espanyol. El mateix passa amb la despesa pública social, que cobreix els serveis i transferències de l'Estat del Benestar espanyol, com ara sanitat, educació, habitatge, escoles d'infància, serveis de dependència, ajudes a les famílies i altres. Aquesta despesa és de les més baixes de la UE-15.

Les CC.AA. són les que pateixen més aquestes insuficiències, doncs són les responsables de gestionar la majoria de l'estat del benestar. Excepte la Seguretat Social, tots els serveis i transferències de l'estat del benestar els gestionen les CC.AA. Aquesta ha estat la característica més important de l'estat de les Autonomies. Però l'Estat Central no ha descentralitzat el finançament, escudant-se en la necessitat del Govern Central de redistribuir els fons públics estatals entre les CC.AA. per garantir l'equitat. Però aquesta situació ha ocultat un problema molt més gran, que és la falta de voluntat política dels successius governs espanyols per recaptar els recursos necessaris perquè Espanya es gastí en el seu estat del benestar la despesa pública que s'hauria de gastar en aquests serveis i transferències per a arribar al nivell que li correspon pel grau de desenvolupament econòmic

que té. El nivell de riquesa d'Espanya és semblant al del grup de països de la UE-15. El PIB per càpita és el 92% de la mitjana de la UE-15. I en canvi, la despesa pública social per habitant continua sent una de les més baixes de la UE-15 (només un 62% de la mitjana de la UE-15). Si en lloc d'un 62% ens gastéssim un 92% de la mitjana de la UE-15, representaria un increment de 52.000 milions d'euros. Aquest és, *grosso modo*, el dèficit de la despesa pública social d'Espanya –veure Navarro, V. (coord.) *La Situación Social en España*. Volum II. Biblioteca Nova. 2008). Trenta anys després de la mort del dictador, i encara estem a la cua de la UE-15. I les CC.AA. són les que ara pateixen en carn viva aquests dèficits. I Catalunya encara pateix més per la discriminació històrica.

El Ministre Solbes, segons sembla, no ha estat conscient de la gravetat d'aquest dèficit social. La seva trajectòria política així ho demostra. Quan va ser el Ministre d'Economia del govern Felipe González en el període 1993-1996 va reduir la despesa pública per habitant d'una manera molt notable amb uns pressupostos amb el suport de la dreta catalana, CiU. La necessària reducció del dèficit de l'Estat es va fer reduint la despesa pública en lloc d'augmentar els impostos. Quan va ser Comissari Europeu d'Assumptes Econòmics i Monetaris de la Unió Europea va ser l'encarregat de guardar l'ortodòxia liberal de la institució reflectida en el Pacte d'Estabilitat, que dificulta l'augment de la despesa pública, incentivant alhora la disminució dels impostos. Va indicar en més d'una ocasió que "baixar impostos era més estimulant per l'economia que augmentar la despesa pública" (la qual cosa no és certa, veure el meu article "Como estimular la economía", publicat en la revista TEMAS, Novembre 2008, i penjat al [meu blog](#)), i quan ha estat Ministre d'Economia del Govern Zapatero va dir en una entrevista en *El País* el 22 de juliol de 2007, que "la política de la qual estic més orgullós és la de no haver augmentat la despesa pública" (dit en un dels països que té la despesa pública més baixa de la UE.15). Ha estat sempre –com ho va ser Rato en el govern Aznar– partidari d'exercir de fre de la despesa pública de manera que el gran debat entre les dues grans opcions polítiques en les últimes eleccions va ser entre disminuir encara més la despesa pública –la proposta del PP– o mantenir-la tal com està –la proposta Solbes–, quan en realitat el que el país necessitava –i continua necessitant, ara més que mai– és un augment molt substancial de la despesa pública. I això, no només per estimular l'economia, sinó per corregir els enormes dèficits de capital físic (en infraestructures) així com del capital humà i del capital social que existeix a Espanya. La baixa productivitat del país es basa precisament en això. I són les CC.AA. les que pateixen amb major intensitat aquest enorme dèficit. La lluita entre elles per aconseguir més engrunes del pastís s'hauria de canalitzar per pressionar que hi hagi un pastís més gran. El Govern de la Generalitat està liderant aquesta proposta.

Els recursos de l'Estat obtinguts pels successius governs espanyols, han procedit predominantment del creixement econòmic i de l'augment de la població activa. Això ha estat necessari però insuficient. El que es requeria i continua requerint-se són més reformes fiscals conduents a incrementar aquests recursos, la qual cosa pot fer-se si hi ha voluntat

política. Una és la necessitat de corregir l'escandalosament alt frau fiscal, que arriba a la xifra de 85.000 milions d'euros (segons els experts del propi Ministeri d'Hisenda). Aquesta quantitat seria més que suficient per cobrir el dèficit social d'Espanya i les seves CC.AA. Una altra font és l'augment dels impostos del 10% de renda superior del país –que ha vist les seves rendes incrementades a uns nivells sense precedents en els últims vint anys de manera que Espanya és avui un dels països europeus amb major nombre de persones que ingressen (però no declaren) més d'un milió d'euros. Una altra font és l'augment del pagament per part de les Mútues Patronals dels costos en què els serveis autonòmics de sanitat incorren en atendre les malalties laborals (i que representa aproximadament el 15% de la despesa total de la sanitat), i que per llei haurien de ser cobertes per aquestes Mútues Patronals (aquesta llei no es respecta). I així, un llarg etcètera.

Els equips que han dirigit la política econòmica i fiscal dels governs espanyols no han tingut la voluntat política de prendre aquestes mesures. I el mateix passa avui. I l'equip econòmic en el major partit de l'oposició té fins i tot menor voluntat de fer-ho que el partit governant a Espanya. Per aquest motiu seria aconsellable que el govern Zapatero canviés el seu equip econòmic, i posés a un equip amb vocació keynesiana en lloc de liberal, que facilités corregir el dèficit de despesa pública i social del país, i amb això resoldre el major problema que tenen les CC.AA., incloent-hi Catalunya.